

WYPADEK PRZY PRACY – SYTUACJA PRAWNA UBEZPIECZONEGO W ŚWIETLE AKTUALNEJ DEFINICJI

1. Wstęp

Wykonywanie pracy wiąże się nierozzerwalnie z ryzykiem wystąpienia wypadku powodującego chorobę, kalectwo a nawet śmierć pracownika. Niejednokrotnie okazuje się jednak, że wypadek, który w rozumieniu pracownika powinien zostać uznany za „wypadek przy pracy”, nie uzyskuje takiej kwalifikacji prawnej. W konsekwencji skutkuje to brakiem możliwości ubiegania się przez pracownika o przyznanie korzystnych, z jego punktu widzenia, świadczeń na warunkach przewidzianych w ustawie o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych¹.

Celem niniejszego artykułu jest określenie jak kształtuje się sytuacja prawna ubezpieczonego pracownika, który uległ wypadkowi przy pracy, jakie są kryteria uznania zdarzenia za taki wypadek oraz porównanie obecnej definicji wypadku przy pracy (art. 3 ust. 1 u.w.) z definicją poprzednią², obowiązującą do 31 grudnia 2002 r.

2. Przedmiot aktualnej i poprzedniej definicji wypadku przy pracy

Przed analizą elementów aktualnej definicji wypadku przy pracy oraz warunków, jakie musi spełnić ubezpieczony, by wypadek, któremu uległ,

---

* Uniwersytet Warszawski, Wydział Prawa i Administracji, ul. Krakowskie Przedmieście 26/28, 00-927 Warszawa, e-mail: a.goraj25@gmail.com.

¹ Ustawa z dnia 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (Dz.U. z 2015 r. poz. 1242) – dalej: u.w.

² Art. 36 ust. 1 dekretu z dnia 25 czerwca 1954 r. o powszechnym zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin (Dz.U. Nr 30, poz. 116); art. 14 ust. 2 ustawy z dnia 23 stycznia 1968 r. o powszechnym zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin (Dz.U. Nr 3, poz. 6 ze zm.); art. 6 ust. 1 ustawy z dnia 12 czerwca 1975 r. o świadczeniach z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (Dz.U. Nr 20, poz. 105).

został zakwalifikowany jako wypadek przy pracy, należy dokładnie określić, co w aktualnym stanie prawnym jest przedmiotem rzeczonyj definicji oraz jak to wpływa na sytuację prawną ubezpieczonego. W celu lepszego zobrazowania i zrozumienia wpływu, jaki obecny kształt definicji wypadku przy pracy wywiera na sytuację ubezpieczonego, niezbędne jest porównanie przedmiotu aktualnej oraz poprzedniej definicji, obowiązującej do 31 grudnia 2002 r.

Stosowana przed 1 stycznia 2003 r. definicja wypadku przy pracy została wyrażona w art. 6 ust. 1 ustawy z dnia 12 czerwca 1975 r. o świadczeniach z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych. Określała ona wypadek przy pracy jako: „nagle zdarzenie wywołane przyczyną zewnętrzną, które nastąpiło w związku z pracą”. Wśród niektórych przedstawicieli doktryny pojawił się pogląd, iż jest to definicja niepełna, wymagająca uzupełnienia innymi przepisami stosownych ustaw, stanowiąca jedynie punkt wyjścia do określenia czym jest wypadek przy pracy³. Powodem takiego rozumienia rzeczonyj definicji było zapewne potoczne utożsamianie „zdarzenia” z faktem zadziałania przyczyny zewnętrznej, co może sugerować, że przedmiotem omawianej definicji jest zjawisko fizyczne, stanowiące przyczynę doznanego uszczerbku na zdrowiu lub śmierci⁴.

Takie rozumienie przedmiotu poprzedniej definicji spotkało się jednak z krytyką części przedstawicieli doktryny. Pogląd krytyczny jako pierwsza wyraziła I. Jędrasik-Jankowska określając, że przedmiotem opisywanej definicji jest zdarzenie losowe biotyczne, czyli choroba, kalectwo lub śmierć⁵. Gdyby przedmiotem definicji było zdarzenie fizyczne, to byłaby to definicja typu *idem per idem*. Ponadto, Sąd Najwyższy w swoich orzeczeniach przychylił się niejednokrotnie do poglądu wyrażonego przez I. Jędrasik-Jankowską, stwierdzając, że uszkodzenie ciała⁶, zawał

---

³ M.in.: Z. Szymański, *Wypadki w zatrudnieniu i wypadki do nich przyrównane w systemach zabezpieczenia społecznego*, PiZS 1962, nr 7, s. 21; A. Ohanowicz, *Recenzja pracy S. Garlickiego: Odpowiedzialność cywilna za nieszczęśliwe wypadki*, RPEiS 1960, nr 4, s. 213.

⁴ I. Jędrasik-Jankowska, *Pojęcia i konstrukcje prawne ubezpieczenia społecznego*, Warszawa 2016, s. 317.

⁵ I. Jędrasik-Jankowska, *Wypadek w drodze do pracy lub z pracy*, Warszawa 1972, s. 23–26.

⁶ Wyrok SN z dnia 20 maja 1980 r., III PRN 11/80 (OSNCP 1980, nr 12, poz. 242).

serca⁷, czy śmierć⁸ są wypadkiem przy pracy. Orzecznictwo jednak nie było w tej kwestii jednolite. Można bowiem znaleźć również przykłady wyroków stwierdzających, iż: „zdarzenie powodujące uszczerbek na zdrowiu jest wypadkiem przy pracy”⁹ albo „wypadek przy pracy to zdarzenie, w wyniku którego pracownik poniósł śmierć”¹⁰.

Biorąc powyższe pod uwagę, wydaje się, iż należy zgodzić się ze stwierdzeniem, że przedmiotem definicji wypadku przy pracy w poprzednim stanie prawnym było zdarzenie losowe biotyczne (choroba, kalectwo lub śmierć). Ma to istotne znaczenie praktyczne i jest korzystniejsze z punktu widzenia ubezpieczonego niż sytuacja, gdyby przedmiotem definicji wypadku przy pracy było zdarzenie fizyczne. Można bowiem wyobrazić sobie sytuację, gdy pracownik, pracujący na wysokości, dostaje nagłego ataku serca, zatacza się, spada z rusztowania i w konsekwencji umiera. W przypadku gdy przedmiotem definicji jest zdarzenie fizyczne, czyli upadek z wysokości, nie będzie ono miało wymaganych cech wypadku przy pracy, gdyż upadek został spowodowany przyczyną wewnętrzną (atak serca) i nie zostanie ono zaklasyfikowane jako wypadek przy pracy. Jeżeli jednak owo „zdarzenie”, które określa definicja, będzie rozumiane jako „fakt śmierci” pracownika, czyli zdarzenie losowe biotyczne, to wtedy przyczyną zewnętrzną takiego „zdarzenia” będzie upadek z wysokości (nie atak serca) i wypadek taki będzie mógł być zakwalifikowany jako wypadek przy pracy.

Definicja aktualna obowiązująca od 1 stycznia 2003 roku, zawarta w art. 3 u.w., określa wypadek przy pracy jako: „nagle zdarzenie wywołane przyczyną zewnętrzną, powodujące uraz lub śmierć, które nastąpiło w związku z pracą”. Przyjęcie takiej definicji wypadku przy pracy nastąpiło zapewne w wyniku podzielania przez ustawodawcę poglądu o tym, iż definicja zawarta w obowiązujących przed 1 stycznia 2003 r. regulacjach była niepełna. Takie określenie wypadku przy pracy niekorzystnie

⁷ Wyrok SN z dnia 19 grudnia 1979 r., III PRN 53/79 (PiZS 1980, nr 10, s. 33).

⁸ Wyrok SN z dnia 4 marca 1998 r., II UKN 530/97 (OSNAPiUS 1999, nr 5, poz. 173).

⁹ Wyrok SN z dnia 22 sierpnia 1979 r., III PR 58/79 (niepubl.).

¹⁰ Wyrok SN z dnia 13 lutego 1980 r., III PZP 1/80 (OSPika 1980, z. 9, poz. 165); I. Jędrasik-Janowska, *Pojęcia...*, s. 318–319.

wpłynęło na sytuację prawną ubezpieczonych, ponieważ po jej bliższej analizie należy stwierdzić, iż swoim zasięgiem obejmuje ona węższy katalog sytuacji prawnie chronionych ubezpieczeniem wypadkowym, niż definicja poprzednio obowiązująca, oraz że powiązania między elementami obecnej definicji są bardziej złożone i trudniej je logicznie wytłumaczyć.

Powody, dla których obecna definicja jest mniej korzystna dla ubezpieczonych są następujące: po pierwsze jej przedmiotem jest zdarzenie fizyczne (np. zawalenie się muru, upadek z wysokości). Aktualne pozostają tu wcześniejsze rozważania i stwierdzenie, iż tak określony przedmiot definicji obejmuje węższy katalog sytuacji prawnie chronionych, co w konsekwencji pogarsza sytuację prawną pracowników. Co więcej, zdarzenie to ma powodować uraz lub śmierć. *A contrario* nie można zaklasyfikować jako wypadku przy pracy takiego zdarzenia, które wywołało chorobę, gdyż nie zostanie wtedy spełniony ostatni element definicji, określający skutek w postaci urazu (fizycznego) lub śmierci, który ma wywołać zdarzenie fizyczne, by mogło ono zostać zakwalifikowane jako wypadek przy pracy.

Z poglądem o pogorszeniu się sytuacji prawnej ubezpieczonych z powodu zmiany przedmiotu aktualnej definicji wypadku przy pracy nie zgadza się jednak B. Gudowska twierdząc, iż celem dodania do definicji elementu w postaci skutku, jaki wywołuje wypadek, było wyeliminowanie tzw. wypadków bezurazowych, które nie wywołują żadnych negatywnych skutków w stanie zdrowia osoby ubezpieczonej¹¹. Zgodnie z uzasadnieniem projektu ustawy zmiana ta nie ma znaczenia z punktu widzenia ubezpieczenia wypadkowego¹². Problemy wywołuje natomiast definicja urazu zawarta w art. 2 pkt 13 u.w., która określa uraz jako: „uszkodzenie tkanek ciała lub narządów człowieka wskutek działania czynnika zewnętrznego”. Jest ona niepełna, gdyż dopiero po zestawieniu jej z art. 3 ust. 5 u.w., w którym jako skutki wypadku określono uszkodzenie ciała albo rozstrój zdrowia, naruszające podstawowe funkcje organizmu, a także chorobę nieuleczalną lub zagrażającą życiu oraz trwałą chorobę

---

¹¹ B. Gudowska [w:] *Spoleczne ubezpieczenia wypadkowe i chorobowe. Komentarz*, red. M. Gersdorf, B. Gudowska, Warszawa 2012, s. 146–150.

¹² Druk sejmowy nr 586, Sejm IV kadencji.

psychiczną, zostają rozwiane wątpliwości co do klasyfikacji niektórych zdarzeń jako wypadki przy pracy.

Kwestia właściwego zastosowania obecnej definicji oraz dokonania jej właściwej wykładni w kontekście konkretnego stanu faktycznego niejednokrotnie pozostawiona jest sądom, które często orzekają na korzyść ubezpieczonych. Istnieją jednak również przykłady wyroków odmawiających ubezpieczonym albo ich rodzinom prawa do świadczenia, gdyż dane zdarzenie nie zostało zakwalifikowane jako wypadek przy pracy w świetle aktualnej definicji, mimo iż uzyskaloby taką kwalifikację w poprzednim stanie prawnym¹³.

3. Elementy aktualnej definicji wypadku przy pracy

Wypadek, któremu ulega pracownik musi spełniać określone kryteria, aby mógł zostać uznany za wypadek przy pracy. Kryteria te określił ustawodawca w art. 3 u.w., przesądzając jednocześnie, że przedmiotem aktualnej definicji jest zdarzenie fizyczne. Według tego przepisu wypadek przy pracy to zdarzenie nagle, wywołane przyczyną zewnętrzną, powodujące uraz lub śmierć, które nastąpiło w związku z pracą podczas lub w związku z wykonywaniem przez pracownika zwykłych czynności lub poleceń położonych, podczas lub w związku z wykonywaniem przez pracownika czynności na rzecz pracodawcy, nawet bez polecenia lub w czasie pozostawiania pracownika do dyspozycji pracodawcy w drodze między siedzibą pracodawcy a miejscem wykonywania obowiązku wynikającego ze stosunku pracy. Wszystkie przesłanki muszą zostać spełnione łącznie, a brak chociażby jednej z nich przesądza o braku klasyfikacji zdarzenia jako wypadek przy pracy. Treść przesłanek została doprecyzowana i rozszerzona przez orzecznictwo oraz stała się przedmiotem pogłębionej analizy doktryny. Dopiero zestawienie treści art. 3 u.w. z orzecznictwem i stanowiskiem doktryny daje pełny obraz tego, co tak naprawdę kryje się pod pojęciem „wypadek przy pracy”, określonym w art. 3 u.w.

---

¹³ Np. niemożliwość szerokiego rozumienia przyczyny zewnętrznej, która była jedną z powodów odrzucenia skarg kasacyjnych w wyroku SN z dnia 4 kwietnia 2012 r., II UK 181/11 (Legalis nr 526675) oraz w wyroku SN z dnia 16 września 2009 r., I PK 79/09 (Legalis nr 285248).

3.1. Nagłe zdarzenie

Słownik języka polskiego definiuje „nagłość” jako: „w sposób nieoczekiwany, zaskakujący, niezwykle, nieoczekiwanie szybki, naraz, wnet, raptownie”¹⁴. Potoczne rozumienie „nagłości” jest podobne. Jednak ściśle trzymanie się takiej treści znaczeniowej wyrazu „nagle” powodowałoby odmowę uznania za wypadek przy pracy zdarzeń, które wymagają nieco dłuższego czasu do tego, aby mogły powstać, co sprawiłoby, że mniej zdarzeń spełniłoby kryteria z art. 3 u.w. i w konsekwencji mniej zdarzeń mogłoby być uznanych za wypadek przy pracy¹⁵.

Doprecyzowanie, jak należy rozumieć definicyjną „nagłość” pozostawiono orzecznictwu. Kluczowe znaczenie dla rozstrzygnięcia definicji nagłości miał wyrok Trybunału Ubezpieczeń Społecznych z dnia 19 września 1958 r.¹⁶, w którym przyjęto, że cechą nagłości ma zdarzenie, którego czas trwania nie przekracza jednej dniówki roboczej. Sąd Najwyższy również pochylił się niejednokrotnie nad tą problematyką, rozszerzając jeszcze bardziej normatywną treść „nagłości”, stwierdzając m.in., że „ukąszenie przez kleszcza powodujące zachorowanie na boreliozę, może być traktowane jako nagłe zdarzenie wywołane przyczyną zewnętrzną, które wiąże się z pracą i może być kwalifikowane jako wypadek przy pracy” (mimo iż objawy nie występują zasadniczo „nagle”, czy też w ciągu jednej dniówki roboczej)¹⁷. W wyroku z dnia 4 października 2006 r.¹⁸ Sąd Najwyższy określił kolejną wskazówkę interpretacyjną, uznając że „dla uznania zdarzenia za wypadek przy pracy nie wymaga się jednoczesnego wystąpienia przyczyny i skutku. Cecha nagłości odnosi się do czasu trwania zdarzenia, a zewnętrzność oraz bezpośredniość dotyczą jego przyczyny”.

W doktrynie natomiast wykształcił się pogląd, iż błędem jest rozpatrywanie „nagłości” w kategoriach czasowych. „Nagłość” powinna

¹⁴ *Słownik języka polskiego*, red. M. Szymczak, Warszawa 1998, s. 245.

¹⁵ I. Jędrasik-Jankowska, *Ubezpieczenia społeczne tom 3, ubezpieczenia chorobowe, ubezpieczenia wypadkowe*, Warszawa 2003, s. 163.

¹⁶ Wyrok TUS z dnia 19 września 1958 r., TR III 149/58 (OSPİKA 1960, poz. 64).

¹⁷ Wyrok SN z dnia 19 lutego 2000 r., II UKN 425/99 (Legalis nr 48802).

¹⁸ Wyrok SN z dnia 4 października 2006 r., II UK 40/06 (OSNAPIUS 2007, nr 19–20, poz. 291).

być raczej rozumiana jako coś niespodziewanego, nieoczekiwanego, niekoniecznie krótkotrwałego. Skutek zadziałania przyczyny zewnętrznej w postaci urazu lub śmierci pracownika również nie musi być natychmiastowy, czy powstać w bardzo krótkim czasie po zdarzeniu, co wynika z literalnego brzmienia definicji zawartej w art. 3 u.w., która określa wyraźnie, iż cechą nagłości ma posiadać zdarzenie wywołane przyczyną zewnętrzną¹⁹. Niewątpliwie takie szerokie rozumienie „nagłości” określone przez orzecznictwo i doktrynę należy ocenić pozytywnie, doceniając jego wpływ na sytuację prawną ubezpieczonych.

3.2. Zewnętrzność przyczyny

Określenie czym jest przyczyna zewnętrzna wywołująca wypadek przy pracy, w jaki sposób jest ona powiązana z wypadkiem i jak przez to kształtuje się sytuacja ubezpieczonego, pozornie wydaje się proste. W literalnym ujęciu aktualnej definicji wypadku przy pracy przyczyna zewnętrzna jest przyczyną zdarzenia fizycznego, które to zdarzenie jest dopiero przyczyną urazu lub śmierci poszkodowanego. Zatem zgodnie z obecną definicją należy badać dwa związki przyczynowo skutkowe: pierwszy między przyczyną zewnętrzną a zdarzeniem fizycznym i drugi między zdarzeniem fizycznym a szkodą na osobie. W wielu przypadkach występuje problem z określeniem elementu przyczyny zewnętrznej (np. gdy ktoś wpada pod samochód i umiera – pojawia się wtedy pytanie co jest przyczyną tego, że dana osoba wpadła pod samochód) albo elementu zdarzenia (np. śmierć nastąpiła w wyniku zatrucia oparami farby). Obecna definicja dostarcza na tym tle wielu trudności interpretacyjnych, z którymi muszą zmierzyć się zespoły powypadkowe, ZUS i sądy. Linia orzecznicza nie jest w tym zakresie jednolita. Spowodowane jest to prawdopodobnie różnym rozumieniem przedmiotu aktualnej definicji wypadku przy pracy. Logiczną i jednocześnie korzystną dla ubezpieczonych interpretacją art. 3 u.w. w kontekście zewnętrzności przyczyny, jest rezygnacja z literalnej wykładni definicji wypadku przy pracy i pozostanie

---

¹⁹ I. Jędrasik-Jankowska, *Ubezpieczenia...*, s. 164–166; B. Gudowska [w:] *Spoleczne...*, s. 53; S. Samol [w:] *Ustawa o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych*, red. D.E. Lach, S. Samol, K. Ślebza, Warszawa 2010, s. 33.

przy ustaleniu faktu zadziałania przyczyny zewnętrznej (rozumianej jako zdarzenie fizyczne) oraz spowodowania skutku w postaci urazu lub śmierci. Co więcej, takie rozumienie aktualnej definicji sprawia, że orzecznictwo dotyczące stanu prawnego sprzed 1 stycznia 2003 r. jest nadal aktualne i możliwe do dalszego wykorzystywania w praktyce²⁰.

Zewnętrzny charakter przyczyny urazu lub śmierci oznacza, że nie może mieć ona źródła w organizmie tego, kto uległ wypadkowi, czyli nie może tkwić w organizmie poszkodowanego ani wynikać z jego właściwości. Ustawodawca ustanawiając „przyczynę zewnętrzną” elementem definicji wypadku przy pracy miał na celu wyłączenie możliwości uznania za taki wypadek tzw. „schorzeń samoistnych” lub pogorszenia istniejącego stanu chorobowego pracownika niezależnie i bez związku z wypadkiem, które miały miejsce podczas świadczenia pracy i doprowadziłyby do urazu lub śmierci również bez wystąpienia tegoż zdarzenia. Uraz (lub śmierć), który występuje wyłącznie na skutek nagłego rozwoju schorzeń wewnętrznych, stwierdzanych u ubezpieczonego przed wypadkiem, bez zadziałania czynnika zewnętrznego, nie jest skutkiem wypadku²¹.

Ustawa nie wymaga jednak, aby źródłem urazu lub śmierci była tylko i wyłącznie jedna przyczyna (zewnętrzna). Możliwe jest zatem wystąpienie tzw. przyczyny złożonej, polegającej na tym, iż przyczyna zewnętrzna pokrywa się z istniejącą już wcześniej w organizmie pracownika przyczyną wewnętrzną. Jeśli decydujące znaczenie w spowodowaniu urazu lub śmierci miała przyczyna zewnętrzna, to zdarzenie powinno zostać zakwalifikowane jako „wypadek przy pracy”²². Linia rozdzielająca normatywne pojęcia „zewnętrzności” i „wewnętrzności” bywa niekiedy bardzo cienka (np. gdy dane schorzenie, na które cierpi pracownik, nasiliło się w wyniku wykonywania pracy) a jej wyznaczenie pozostaje zadaniem judykatury.

Warto w tym kontekście przywołać wyrok Sądu Najwyższego z dnia 27 kwietnia 2009 r., w którym stwierdzona została niedopuszczalność przyjęcia, iż jeżeli poszkodowany nie jest w stanie wykazać innej, dodatkowej przyczyny zdarzenia, to wynika z tego, iż wyłączną przyczyną jest

²⁰ I. Jędrasik-Jankowska, *Ubezpieczenia...*, s. 166–168.

²¹ B. Gudowska [w:] *Společne...*, s. 60 i n.

²² S. Samol [w:] *Ustawa...*, komentarz do art. 3.

przyczyna tkwiąca w organizmie pracownika²³. W ten sposób Sąd Najwyższy opowiedział się jednoznacznie za brakiem domniemania wyłącznego zadziałania przyczyny wewnętrznej. Z takim stanowiskiem zgadza się również doktryna, uznając, iż gdy przyczyna miała charakter mieszany (zewnętrzno-wewnętrzny), wystarczające do kwalifikacji zdarzenia jako wypadku przy pracy jest wykazanie, iż bez czynnika zewnętrznego nie doszłoby do szkodliwego skutku²⁴.

Kwestią, która również wymaga interpretacji przez sądy, jest określenie, czy nadmierny wysiłek fizyczny lub stres mogą być zakwalifikowane jako przyczyna zewnętrzna wywołująca wypadek przy pracy. Problem ten od wielu lat jest przedmiotem orzecznictwa. W uchwale Sądu Najwyższego z dnia 11 lutego 1963 r. stwierdzono, że „uszczerbek na zdrowiu pracownika spowodowany chorobą samoistną (zawał serca, udar mózgu, perforacja żołądka), wywołany nadmiernym w okolicznościach danego wypadku wysiłkiem (stresem) pracownika może stanowić wypadek przy pracy”²⁵. Co więcej, sąd uznał, że „nadmierny wysiłek (stres) powinien być oceniany przy uwzględnieniu indywidualnych właściwości pracownika (aktualnego stanu zdrowia, sprawności ustroju) i okoliczności, w jakich wykonywana jest praca. Dopuszcza się więc, że nawet codzienne czynności wykonywane w normalnych warunkach przez pracownika o zmniejszonej sprawności, czy to na skutek choroby, czy też w wyniku postępujących z wiekiem zmian w organizmie, mogą być – w zależności od całokształtu okoliczności – uznane za podjęte przy użyciu nadmiernego dla tego pracownika wysiłku”.

W ostatnim okresie w orzecznictwie przeważa jednak pogląd, że wykonywanie zwykłych czynności (normalny wysiłek, normalne przeżycia psychiczne) przez pracownika nie może być uznane za zewnętrzną przyczynę wypadku przy pracy. Nie będzie zatem zakwalifikowany jako wypadek przy pracy zawał serca doznany w czasie i miejscu wykonywania codziennych obowiązków górnika pod ziemią²⁶ czy występujący

²³ Wyrok SN z dnia 27 kwietnia 2009 r., I UK 336/08 (Legalis nr 258424).

²⁴ B. Gudowska [w:] *Spoleczne...*, s. 63.

²⁵ Uchwała SN z dnia 11 lutego 1963 r., III PO 15/62 (OSNCP 1963, nr 10, poz. 215).

²⁶ Wyrok SN z dnia 16 września 2009 r., I PK 79/09 (Legalis nr 285248).

z powodu wręczenia pracownikowi pisemnego oświadczenia woli pracodawcy o rozwiązaniu umowy o pracę²⁷.

Próba określenia czy dany wysiłek jest nadmierny może w konkretnym stanie faktycznym przysporzyć wielu trudności. W doktrynie zostały wyznaczone pewne kryteria, które muszą zostać spełnione, by wysiłek mógł być uznany za „nadmierny”²⁸. Wysiłek taki wynika z niezwykłości oddziaływania czynnika zewnętrznego i jednocześnie musi być skutkiem zakłócenia procesu pracy. Przy ocenie „nadmierności” wysiłku konieczne jest również uwzględnienie możliwości fizycznych i psychicznych pracownika. Wysiłek musi być nadmierny w odniesieniu do osoby pracownika oraz w stosunku do rodzaju wykonywanych czynności, warunków i okoliczności, w których te czynności są wykonywane²⁹.

Indywidualne predyspozycje organizmu pracownika mają zatem znaczenie przy ustaleniu klasyfikacji prawnej zdarzenia losowego oraz nakładają na pracodawcę pewne obowiązki względem pracownika. Jeśli to pracodawca nie wywiązuje się ze swoich obowiązków (zakład pracy niedopelnia obowiązków), pracownik nie powinien być obciążony konsekwencjami niezgodnego z prawem działania pracodawcy. Gdyby przyczyną urazu lub śmierci było wykonywanie przez pracownika pracy nieodpowiedniej dla niego ze względu na jego stan zdrowia, kondycję psychiczną czy wiek, to nadmierny wysiłek a nawet przemęczenie organizmu, powinno być oceniane z punktu widzenia indywidualnych właściwości pracownika i mogłoby zostać uznane za przyczynę zewnętrzną wypadku³⁰.

Szczególnym rodzajem przyczyny zewnętrznej, która pośrednio wynika z wewnętrznych właściwości organizmu pracownika, jest brak dostatecznego nadzoru kierownika, który dopuszcza do pracy pracownika ze schorzeniem, które w danym dniu czyni go niezdolnym do pracy. Wystąpienie takiego schorzenia przy jednoczesnym dopuszczeniu

²⁷ Wyrok SN z dnia 4 marca 2010 r., I PK 186/09 (OSNAPiUS 2011, nr 17–18, poz. 224).

²⁸ I. Jędrasik-Jankowska, *Ubezpieczenia...*, s. 170.

²⁹ B. Gudowska [w:] *Spoleczne...*, s. 65.

³⁰ I. Jędrasik-Jankowska, *Ubezpieczenia...*, s. 168–169.

pracownika do pracy jest przyczyną zewnętrzną powodującą wypadek przy pracy³¹.

Odpowiednia interpretacja przesłanki przyczyny zewnętrznej jest zadaniem istotnym i jednocześnie trudnym, pozostawionym w obecnym stanie prawnym głównie sądom, ze względu na niedoskonałość aktualnej definicji wypadku przy pracy, wymagającej interpretacji zgodnej z jej celem a nie jedynie literalnym brzemieniem.

3.3. Związek z pracą

Zgodnie z definicją zawartą w art. 3 u.w., wypadek przy pracy to zdarzenie, które nastąpiło w związku z pracą podczas lub w związku z wykonywaniem przez pracownika zwykłych czynności lub poleceń przełożonych, podczas lub w związku z wykonywaniem przez pracownika czynności na rzecz pracodawcy, nawet bez polecenia lub w czasie pozostawiania pracownika do dyspozycji pracodawcy w drodze między siedzibą pracodawcy a miejscem wykonywania obowiązku wynikającego ze stosunku pracy.

Ustawodawca formułując definicję wypadku przy pracy miał na celu przypisanie pracodawcy ujemnych skutków zdarzeń powstałych w czasie wykonywania przez pracownika czynności związanych chociażby pośrednio z realizacją celów pracodawcy³². Wśród przedstawicieli współczesnej doktryny panuje pogląd, iż związek zdarzenia z pracą nie musi mieć charakteru przyczynowo-skutkowego. Definicja wypadku przy pracy jednoznacznie wskazuje, poprzez określenie jakie zdarzenia mają związek z pracą, iż związek ten ma charakter normatywny, o którego istnieniu decydują przepisy ustawy o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych³³. Wypadek pozostaje zatem w związku z pracą z mocy prawa, jeżeli zdarzy się w okolicznościach opisanych w art. 3 ust. 1 pkt 1–3 u.w. Ponadto analiza definicji z art. 3 u.w.

³¹ Wyrok SN z dnia 9 grudnia 1977 r., III PRN 49/77 (OSPika 1979, nr 3, poz. 48).

³² W. Sanetra, *Przesłanki wyłączenia prawa do świadczeń pieniężnych w razie wypadku przy pracy*, PiP 1971, z. 7, s. 86–87.

³³ S. Samol [w:] *Ustawa...*, s. 35 i n.; A. Koch, *Związek przyczynowy jako podstawa odpowiedzialności*, Warszawa 1975, s. 46.

pozwala stwierdzić, że związek między zdarzeniem fizycznym a pracą, wymagany do uznania wypadku za wypadek przy pracy, musi mieć charakter miejscowy i czasowy lub funkcjonalny.

Sąd Najwyższy w swym orzecznictwie stanął na stanowisku, że związek czasowy i miejscowy wypadku z pracą sprowadza się do ustalenia powiązania doznania przez pracownika uszczerbku na zdrowiu z wykonywaniem przez niego określonych czynności, przy czym zdarzenie szkockące musi wystąpić w czasie pracy w znaczeniu prawnym bądź w miejscu zakreślonym strefą zagrożenia stwarzanego przez pracę. Przyczyna doznanego uszczerbku na zdrowiu albo śmierci została więc w judykaturze powiązana z wykonywaniem przez pracownika czynności zmierzających do realizacji zadań powierzonych mu przez pracodawcę, do których wykonywania zobowiązał się w umowie o pracę lub które podjął na podstawie polecenia przełożonego albo z własnej inicjatywy w interesie pracodawcy³⁴.

Związek funkcjonalny jest alternatywnym rodzajem powiązania wypadku z pracą, którego nie trzeba wykazywać, jeżeli zdarzenie wystąpiło w czasie i miejscu pracy. Wykonywanie przez pracownika zwykłych czynności, poleceń, działanie w interesie pracodawcy oraz pozostawanie w jego dyspozycji wskazuje na funkcjonalny związek z pracą, gdyż nie ma wątpliwości, że pracownik znajduje się w sferze interesów pracodawcy i wykonuje czynności prawnie chronione³⁵. Jeżeli jednak wypadek zdarzył się poza miejscem i czasem wykonywania takich czynności, konieczne jest ustalenie funkcjonalnego związku takiego zdarzenia z pracą polegające na wykazaniu, że pracownik pozostawał w sferze interesów pracodawcy, mimo niespełnienia warunków czasowego i miejscowego związku z pracą.

Ustalenie, kiedy związek z pracą nie występuje bądź został zerwany, wpływa na klasyfikację prawną zdarzenia losowego i ewentualne prawo ubezpieczonego do otrzymania świadczenia z ubezpieczenia wypadkowego. Niewątpliwie warunkiem *sine qua non* zakwalifikowania zdarzenia jako wypadku przy pracy jest bowiem wykonywanie przez

³⁴ Wyrok SN z dnia 7 sierpnia 1997 r., II UKN 245/97 (OSNAPIUS 1998, nr 12, poz. 370).

³⁵ Wyrok SN z dnia 14 września 2000 r., II UKN 708/99, (OSNAPIUS 2002, nr 6, poz. 145).

pracownika czynności prawne chronionej (pracy) czyli pozostawanie w sferze spraw służbowych.

Istnieje szereg sytuacji, których odpowiednie przyporządkowanie do sfery spraw prywatnych albo służbowych wymaga analizy orzecznictwa, gdyż przepisy jednoznacznie ich nie klasyfikują. Pracownik może bowiem fizycznie pozostawać w miejscu pracy, przebywając jednocześnie w sferze spraw prywatnych. Problematyka ta była wielokrotnie przedmiotem analizy Sądu Najwyższego, który w jednym ze swoich wyroków stwierdził, że: „miejscowy i czasowy związek z pracą zostaje zerwany wówczas, gdy pracownik bez usprawiedliwienia prawnego nie wykonuje pracy w czasie i w miejscu, w którym powinien ją wykonywać”³⁶. Taka interpretacja czasowego i miejscowego związku z pracą została utrzymana w późniejszym orzecznictwie. W wyroku z dnia 3 lutego 2010 r. Sąd Najwyższy stwierdził, że: „zdarzenie, które wystąpiło po przeniesieniu się pracownika w czasie i miejscu pracy ze sfery spraw pracowniczych do sfery spraw prywatnych może usprawiedliwiać przyjęcie, że nieszczęśliwy wypadek nie pozostawał w związku z pracą”³⁷. Przykładem takiej sytuacji jest wszczęcie bójki przez pracownika w godzinach i miejscu pracy czy też wyjście po zakupy, nawet za zgodą pracodawcy.

Cel, dla którego pracownik przerywa pracę i opuszcza miejsce jej wykonywania, ma jednak znaczenie z punktu widzenia ubezpieczenia społecznego i może się okazać, że związek z pracą nie zostanie zerwany mimo braku fizycznej obecności pracownika w miejscu pracy. Pogląd taki wyraził Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 30 listopada 1999 r. dotyczącym sprawy pracownika, który samowolnie opuścił stanowisko pracy, celem kupienia w pobliskim sklepie napoju³⁸. Sąd Najwyższy stwierdził, że: „związek zdarzenia z pracą istnieje nie tylko wówczas, gdy zdarzenie nastąpiło podczas świadczenia pracy, ale także wtedy, gdy pracownik pracy nie świadczył, lecz w związku z pracą znalazł się w sytuacji, która by nie powstała, gdyby nie był pracownikiem. [...] Wystarczy bowiem, że czynnik sprawczy, mający charakter przyczyny zewnętrznej, wystąpił

³⁶ Wyrok SN z dnia 23 września 1999 r., II UKN 130/99 (Legalis nr 48741).

³⁷ Wyrok SN z dnia 3 lutego 2010 r., I UK 226/09 (Legalis nr 328340).

³⁸ Wyrok SN z dnia 30 listopada 1999 r., II UKN 218/99 (OSNAPIUS 2001, nr 6, poz. 203).

w czasie pracy i był powiązany funkcjonalnie z pracą”³⁹. W dalszej części uzasadnienia tego wyroku, jak również w innych orzeczeniach, Sąd Najwyższy odpowiada na pytanie, czy każdy wypadek, który zdarzył się podczas nieświadczenia pracy, w miejscu i w czasie przeznaczonym na pracę, może być uznany za pozostający w związku z pracą. Biorąc pod uwagę różne aspekty związane ze świadczeniem pracy oraz przyjmując jako kryteria podziału czas trwania przerwy, jej cel oraz uzyskanie zgody przełożonego, Sąd Najwyższy dokonał podziału przerw w pracy na nieistotne, czyli takie, które nie powodują przeniesienia pracownika w sferę spraw prywatnych oraz powodujące takie przeniesienie i w konsekwencji prowadzące do zerwania związku z pracą. Można też wyróżnić przerwy zawieszające, czyli takie, które przenoszą pracownika w sferę spraw prywatnych, ale tylko na jakiś czas i możliwy jest potem jego powrót w sferę spraw służbowych. W przypadku wystąpienia wątpliwości co do rodzaju przerwy w świadczeniu pracy, sąd będzie zmuszony każdorazowo ocenić, czy w danym stanie faktycznym wystąpiła przerwa zrywająca związek z pracą.

Problematyczne niekiedy okazuje się określenie stosunku do pracowników, którzy przemieszczają się między siedzibą pracodawcy a miejscem wykonywania pracy, do której sfery należy zakwalifikować zdarzenie wywołujące uraz lub śmierć pracownika. Niewątpliwie ubezpieczenie wypadkowe obejmuje czynności faktyczne i prawne związane z pracą, wykonywane w czasie, w którym pracownik „przemieszcza się”, np. udając się do siedziby klienta. Rodzi się jednak pytanie, co w przypadku, gdy „na chwilę” przeniesie się on w sferę spraw prywatnych i wstąpi np. do domu. Sąd Najwyższy wypowiedział się w tej kwestii w orzeczeniu z dnia 16 września 2009 r.⁴⁰ Sprawa ta dotyczyła poszkodowanego pracującego w Nadleśnictwie, który przyjechał do domu, głównie w celu zmiany ubrania służbowego. Poszkodowany w godzinach popołudniowych był umówiony ze swoim przełożonym celem odbycia spotkania służbowego, w trakcie którego miał zdać sprawozdanie z przebiegu pracy i przekazać dokumenty niezbędne dla prawidłowego funkcjonowania Nadleśnictwa.

³⁹ Wyrok SN z dnia 30 listopada 1999 r., II UKN 218/99 (OSNAPiUS 2001, nr 6, poz. 203).

⁴⁰ Wyrok SN z dnia 16 września 2009 r., I UK 105/09 (OSNAPiUS 2011, nr 9–10, poz. 131).

Ze względu na warunki pogodowe musiał się przed tym spotkaniem przebrać. Jadąc (z domu) na spotkanie z pracodawcą uległ wypadkowi komunikacyjnemu. Pojawiła się jednak wątpliwość, czy wypadek ten może zostać zakwalifikowany jako wypadek przy pracy, ponieważ pracownik podczas przebywania w domu zjadł obiad, przez co przeniósł się „na chwilę” w sferę spraw prywatnych, co wykluczało, zdaniem sądu pierwszej instancji, zakwalifikowanie wypadku, któremu uległ poszkodowany, jako wypadek przy pracy. Sąd okręgowy po rozpoznaniu apelacji wnioskodawczyni zmienił wyrok sądu rejonowego, uznając, iż rzeczony wypadek był wypadkiem przy pracy. Sąd Najwyższy zaaprobował stanowisko sądu drugiej instancji orzekając, iż: „Spożycie [...] obiadu odbyło się [...] jedynie «przy okazji». Tego rodzaju krótkotrwałe «przerwy» w trakcie świadczenia pracy były zaś zwyczajowo (powszechnie) praktykowane w Nadleśnictwie i usprawiedliwione charakterem pracy”. Jak wyjaśnił Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 23 września 1999 r. „związek zdarzenia z pracą zostaje zerwany wówczas, gdy pracownik bez prawnego usprawiedliwienia nie wykonuje pracy, co nie dotyczy jednak krótkotrwałych przerw pozostających w związku z wykonywanymi normalnie czynnościami (por. też wyrok z dnia 22 sierpnia 1979 r., III PR 58/79, Służba Pracownicza 1980 nr 1, s. 35)”⁴¹. Sąd Najwyższy wyraźnie wskazał zatem, że pewne przerwy, które są krótkotrwałe, powszechnie praktykowane, związane z charakterem pracy, nie zrywają funkcjonalnego związku pracą. Sąd Najwyższy odniósł się również do przerw zawieszających, stwierdzając, że: „nawet gdyby uznać, [...] że wizyta poszkodowanego w domu doprowadziła do zerwania związku z pracą, to takie stwierdzenie nie oznacza, iż późniejszy wypadek komunikacyjny nie był wypadkiem przy pracy. Zaznaczyć bowiem trzeba, że poszkodowany poniósł śmierć w następstwie obrażeń, jakich doznał w wypadku komunikacyjnym w drodze do leśniczówki, gdzie był umówiony na spotkanie służbowe z przełożonym a nie w miejscu zamieszkania (w czasie domniemanego zerwania związku z pracą). Gdyby więc nawet założyć, że pobyt poszkodowanego w miejscu zamieszkania stanowił przerwę w pracy [...], to pracownik – wyruszając samochodem z miejsca zamieszkania do leśniczówki

⁴¹ Wyrok SN z dnia 23 września 1999 r., II UKN 130/99 (OSNAPiUS 2001, nr 3, poz. 76).

– na nowo podjął świadczenie pracy. Z tych przyczyn nietrafne jest twierdzenie organu rentowego, że przyjazd poszkodowanego [...] do domu spowodował zerwanie związku z pracą. [...] Zatem wypadek komunikacyjny, w następstwie którego poniósł śmierć, pozostawał niewątpliwie w związku funkcjonalnym z czynnościami służbowymi”. Przerwa rzeczywiście przenosząca poszkodowanego w sferę spraw prywatnych zrywa związek z pracą, ale jeśli to przerwanie jest jedynie czasowe i pracownik ponownie podejmie czynności funkcjonalnie powiązane z pracą, utracony związek zostaje przywrócony.

Zdarza się również i tak, że pracownicy ulegają wypadkom będąc pod wpływem alkoholu w miejscu i czasie pracy. Orzecznictwo w zakresie kwalifikacji takich zdarzeń przez lata znacząco ewaluowało. Początkowo przedstawiany był pogląd, iż pozostawanie poszkodowanego pod wpływem alkoholu wyłącza automatycznie związek z pracą a dane zdarzenie nie jest kwalifikowane jako wypadek przy pracy⁴². Obecne stanowisko Sądu Najwyższego w tej kwestii trafnie prezentuje wyrok z dnia 5 listopada 2009 r.⁴³, w którym uznano, że każdy wypadek należy badać w kontekście towarzyszących mu okoliczności faktycznych (np. fakt dopuszczenia do pracy przez kierownika) i nie można automatycznie zakładać zerwania związku z pracą tylko dlatego, że pracownik był pod wpływem alkoholu. Związek z pracą jako warunek wypadku przy pracy nie jest wykluczony także wtedy, gdy pracownik w stanie nietrzeźwości przyczynił się w znacznym stopniu do spowodowania wypadku, a nawet gdy stan ten może być kwalifikowany jako wyłączna przyczyna wypadku w okolicznościach z art. 21 ust. 1 u.w. Ma to istotne znaczenie praktyczne, gdyż stwierdzenie zerwania związku zdarzenia z pracą pozbawia ochrony z tytułu wypadku przy pracy nie tylko pracownika, ale również jego rodzinę. Zrealizowanie się przesłanek z art. 21 u.w. spowoduje jedynie pozbawienie świadczenia pracownika, ale nie wpłynie na uprawnienia członków rodziny ubezpieczonego w razie jego śmierci.

Istnieje wiele sytuacji budzących wątpliwości, czy dane zdarzenie pozostaje w związku z pracą, czy też wydarzyło się w sferze spraw

---

⁴² I. Jędrasik-Jankowska, *Pojęcia...*, s. 334–335.

⁴³ Wyrok SN z dnia 5 listopada 2009 r., II UK 100/09 (Legalis nr 309931).

prywatnych. Za każdym razem, przy ocenie tej przesłanki organy rentowe czy sądy powinny wykazać się niezwykłą wnikliwością, gdyż łatwo jest o błędną kwalifikację zdarzenia, która znacząco pogorszy sytuację prawną ubezpieczonego.

3.4. Skutek w postaci urazu lub śmierci

Wymóg skutku w postaci urazu lub śmierci został dodany do aktualnej definicji wypadku przy pracy, aby określić jednoznacznie, że przedmiotem obecnej definicji jest zdarzenie fizyczne. Zabieg ten miał uprościć kwestie interpretacyjne i polepszyć sytuację ubezpieczonych zgodnie z zasadą jasności i pewności prawa. Niestety mimo tego, iż obecnie nie można mieć już wątpliwości, co jest przedmiotem rzeczowej definicji, dodanie tego elementu utrudniło stosowanie definicji wypadku przy pracy w praktyce.

Według poglądu wyrażonego przez I. Jędrasik-Jankowską obecna definicja ogranicza się tylko do ochrony urazu fizycznego (rozumianego jako uszkodzenie tkanki ciała lub narządów wskutek zadziałania czynnika zewnętrznego) lub śmierci, nie obejmując swym zakresem choroby⁴⁴. W obecnym stanie prawnym niektóre zdarzenia nie otrzymają kwalifikacji prawnej wypadku przy pracy, gdyż pomimo spełnienia przez nie pozostałych definicyjnych przesłanek, nie wywołują one urazu lub śmierci. Będą to m.in.: uraz psychiczny czy zachorowanie na żółtaczkę w wyniku skażenia się o probówkę z zakażoną krwią przez pielęgniarkę niezatrudnioną na oddziale zakaźnym (w przypadku pielęgniarki zatrudnionej na oddziale zakaźnym to samo zdarzenie zostanie uznane za chorobę zawodową, dostanie ona zatem świadczenie z ubezpieczenia wypadkowego tylko z innego tytułu) itp.

Inny pogląd prezentuje W. Witoszko⁴⁵ stwierdzając, że celem ustawodawcy nadającego nowe brzmienie definicji wypadku przy pracy nie było wyłączenie z zakresu tychże wypadków zdarzeń, których skutkiem są jedynie zmiany czynnościowe w stanie zdrowia ubezpieczonego (np. cho-

⁴⁴ I. Jędrasik-Jankowska, *Pojęcia...*, s. 329.

⁴⁵ W. Witoszko, *Jednorazowe odszkodowanie z ubezpieczenia wypadkowego*, Warszawa 2010, s. 79–83.

roba psychiczna), i że takie zdarzenia w obecnym stanie prawnym nadal powinny być kwalifikowane jako wypadki przy pracy. Nieścisłości w tym zakresie można byłoby uniknąć, gdyby w definicji urazu zamiast określenia „uszkodzenie tkanek ciała lub narządów człowieka” został użyty termin: „uszczerbek na zdrowiu”, rozumiany tak jak w prawie karnym.

Biorąc pod uwagę powyższe poglądy doktryny, nie ulega wątpliwości, iż dodanie przez ustawodawcę do definicji wypadku przy pracy skutku w postaci urazu lub śmierci, negatywnie wpłynęło na sytuację prawną ubezpieczonych, gdyż utrudnione zostało w praktyce stosowanie i interpretacja rzeczonyj definicji. Sądy poprzez dokonywanie (obok wykładni językowej) wykładni celowościowej definicji wypadku przy pracy lub pozostawanie przy ustaleniu faktu zadziałania przyczyny zewnętrznej (rozumianej jako zdarzenie fizyczne) oraz faktu spowodowania skutku w postaci urazu lub śmierci, działają na korzyść ubezpieczonych. Nie mogą one jednak dokonywać wykładni *contra legem*. Niektóre zdarzenia zatem nie zostaną zakwalifikowane jako wypadek przy pracy, mimo iż celowym byłoby nadanie im właśnie takiej kwalifikacji prawnej.

4. Podsumowanie

Określenie sytuacji prawnej poszkodowanego w wyniku wypadku pracownika nie jest łatwe. Niejednokrotnie organy rentowe, jak również sądy, muszą wnikliwie przeanalizować wszystkie elementy zdarzenia powodującego uraz lub śmierć, posilkując się przy tym wcześniejszym orzecznictwem, aby dokonać jego prawidłowej kwalifikacji. Dla ubezpieczonego uznanie wypadku za wypadek przy pracy ma istotne znaczenie, gdyż uprawnia go do świadczeń z ustawy o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych przyznawanych na korzystniejszych warunkach niż świadczenia z ogólnego stanu zdrowia. Kształt aktualnej definicji przesądza jednoznacznie, że jej przedmiotem jest zdarzenie fizyczne, powodujące uraz lub śmierć. Takie ujęcie wypadku przy pracy nie jest korzystne dla pracowników oraz utrudnia zastosowanie rzeczonyj definicji w praktyce. Sytuacja prawna ubezpieczonych, którzy ulegli wypadkowi przy pracy mogłaby ulec poprawie, gdyby ustawodawca przereagował aktualnie obowiązującą definicję wypadku

przy pracy, czyniąc jej przedmiotem zdarzenie biotyczne lub zmienił definicję urazu, obejmując nią m.in. choroby psychiczne. W obecnym stanie prawnym, pozostaje mieć nadzieję, że sądy w swym orzecznictwie nadal będą wykazywać tendencję do orzekania na korzyść ubezpieczonego tak dalece, jak jest to tylko możliwe.

Streszczenie

Kwalifikacja prawna zdarzenia jako wypadek przy pracy ma istotne znaczenie dla ubezpieczonego pracownika, gdyż wpływa na wysokość świadczeń przyznawanych z ubezpieczenia społecznego a niejednokrotnie determinuje w ogóle możliwość otrzymania przez pracownika jakichkolwiek świadczeń. Celem niniejszego artykułu jest określenie jak kształtuje się sytuacja prawna ubezpieczonego pracownika, który uległ wypadkowi przy pracy, jakie są kryteria uznania zdarzenia za taki wypadek oraz porównanie obecnej definicji wypadku przy pracy z definicją poprzednią, obowiązującą do 31 grudnia 2002 r. Uczynienie przedmiotem aktualnej definicji wypadku przy pracy zdarzenia fizycznego ma negatywny wpływ na sytuację prawną ubezpieczonych. Prawidłowa interpretacja rzeczonyj definicji jest możliwa jedynie dzięki znajomości stanowiska doktryny i orzecznictwa.

Słowa kluczowe: ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie wypadkowe, wypadek przy pracy, przedmiot definicji, elementy definicji wypadku przy pracy

An Accident at Work – the Legal Situation of the Insured under the Current Definition

Summary

Legal classification of an event as the accident at work has serious consequences for an insured employee, as it influences the benefit which he gets from an insurance fund and sometimes even determines the possibility of getting any benefit at all. The main goal of this article is to define the legal situation of an insured employee who had an accident during work. The criteria which are used to classify an event as the accident at work, the comparison of previous and current legal definition (valid from 1st January 2003) of the accident at work and their objects are also presented. Current definition is defining its object as physical event that has negative influence at the legal situation of the insured. The knowledge of jurisdiction and legal writings are necessary to define properly legal situation of an insured employee.

Keywords: social security, accident insurance, accident at work, object of the definition, elements of the definition of an accident at work

Anna Góraj,

University of Warsaw, Faculty of Law and Administration,
ul. Krakowskie Przedmieście 26/28, 00–927 Warszawa, Poland,
e-mail: a.goraj25@gmail.com.